

OBSAH

Úvod	9
1 Výzkum v sociální práci – problémy a možnosti	21
1.1 Proč výzkum?	21
1.2 Co chápeme výzkumem v sociální práci?	21
1.3 Výzkumné přístupy používané v sociální práci a jejich výuka	22
1.3.1 Kvantitativní výzkum a jeho výuka	22
1.3.2 Kvalitativní výzkum a jeho výuka	23
1.3.3 Integrovaný výzkum a jeho výuka	27
1.4 Typy výzkumů	32
2 Tradice výzkumu v sociální práci	37
2.1 Empirický sociální výzkum v historickém kontextu	37
2.2 Sociální problémy: spojení sociální práce a empirického sociálního výzkumu	42
2.3 Exkurz: K historicko-teoretickému rámci sociálních problémů	46
2.4 Tradice výzkumu Chicagské školy	48
2.5 Tradice teorie a výzkumu v sociální práci	51
2.5.1 Všeobecná poznámka na úvod	51
2.5.2 Vývoj německé sociální práce jako paradigma pro vývoj výzkumných strategií	51
2.6 Závěrem	59
3 Výzkum jako proces – od teorie přes výzkumnou otázku k empirickým poznatkům	63
3.1 Co chceme zjišťovat? Cíl a problém formulace předmětu/objektu výzkumu	63
3.1.1 Kvantitativní a integrovaný výzkumný přístup s převahou kvantitativních postupů	64
3.1.2 Kvalitativní a integrovaný výzkumný přístup s převahou kvalitativních postupů	65
3.1.3 Výzkumný projekt	67

3.2	Role teorie v sociální práci	67
3.2.1	Teorie jako vstupní, nebo výstupní systém?	68
3.3	Tvoření hypotéz	69
3.3.1	Hypotézy	71
3.3.2	Hypotézy jako teoretické výroky	74
3.4	Koncepty a pojmy	79
3.5	Proces operacionalizace, měření	80
3.6	Hledání indikátorů. Co měříme?	85
3.7	Výzkumné metody a techniky	86
3.8	Problémy a omezení ve výzkumu	101
3.8.1	Možnosti a meze výzkumů v sociální práci	101
3.8.2	Problém formulace úlohy, cílů, prostředků, používání paradigmat	102
3.8.3	Problematika výzkumných souborů	106
3.9	Formulace a reflektování výsledků	114
3.10	Vztah mezi politikou, vědou a výzkumnou praxí jako centrálním problémem aplikovaného výzkumu	115
4	Etika v kvalitativním výzkumu v sociální práci	121
4.1	Klíčové etické otázky ve výzkumu sociální práce	122
4.2	Důležitost výzkumu pro odborníky v praxi / manažery / klienty	126
4.3	Výzkum s dětmi	128
4.4	Duševní zdraví	132
4.4.1	Zapojení uživatele služeb a pečujících osob do hodnocení rizika	132
4.4.2	Výzkum „Whole Life“	133
4.5	Obecné otázky výzkumu v sociální práci	134
5	Účinky v sociální práci, o efektech a užítku výzkumu v sociální práci	139
5.1	Účinky v sociální práci	139
5.2	Měření účinků	141

5.3	Výzkum účinků v sociální práci	145
5.4	Příklady z výzkumu účinků	146
5.4.1	Trvalost politického vzdělávání mládeže	147
5.4.2	Účinek mentorských programů u dětí	148
5.4.3	Evaluace pomoci při výchově	149
5.4.4	Katamnéza terapeutických skupin podporovaného bydlení mládeže	149
5.5	Závěrem	150
6	Varianty konstruktivismu	155
6.1	Konstruktivistický strukturalismus Pierra Bourdieua	156
6.1.1	Metodologický konstruktivismus	156
6.1.2	Sociální konstruktivismus	158
6.2	Sociální konstrukce reality Petera Bergera a Thomase Luckmanna	159
6.3	Symbolický interakcionismus Herberta Blumera	162
6.3.1	Konstruování reality	162
6.3.2	Metoda symbolického interakcionismu	166
6.4	Srovnání variant konstruktivismu	167
7	Historický výzkum v sociální práci	171
7.1	Historický výzkum – historiografie obecně	173
7.2	Cíl historického výzkumu	174
7.3	Uplatnění historického výzkumu v sociální práci	175
7.4	Prameny a literatura jako objekt výzkumu	178
7.5	Zdroje dat v historickém výzkumu	182
7.6	Metodologie historického výzkumu	185
7.6.1	Obsahová analýza	186
7.7	Limity historického výzkumu v sociální práci	192
7.8	Citace archivních materiálů a relevantní legislativa	194
7.9	Příklady historických výzkumů	195
7.10	Závěrem	198

8	Participativní akční výzkum	203
8.1	Participativní akční výzkum	203
8.1.1	Co je participativní akční výzkum	203
8.1.2	Východiska a přístupy v participativním akčním výzkumu	204
8.1.3	Postupy v akčním výzkumu	207
8.2	Komunitně orientovaný participativní akční výzkum	208
8.2.1	Co je komunitně orientovaný participativní akční výzkum	208
8.2.2	Metody komunitně orientovaného akčního výzkumu	209
8.2.3	Postupy komunitně orientovaného akčního výzkumu	212
8.3	Výhody a rizika participativních akčních výzkumných přístupů	213
8.3.1	Rizika participativního akčního výzkumu	213
8.3.2	Přínosy participativního akčního výzkumu	215
9	Sociálně prostorová segregace ve srovnání dvou měst – Ostravy a Halle	219
9.1	Teoretická východiska pro výzkum sociálně prostorové segregace	220
9.1.1	Indikátory sociálně prostorové segregace	223
9.2	Zaměření výzkumného projektu, hypotéza a výzkumné otázky	224
9.3	Metodologické přístupy	225
9.3.1	Nevýhody komparativního výzkumu	225
9.4	Metodologická východiska pro výzkum sociální segregace	226
9.4.1	Kvantitativní výzkumné metody	227
9.4.2	Kvalitativní výzkumné metody	230
9.4.3	Výhody a nevýhody výzkumných metod	231
9.5	Metody výběru výzkumného souboru a organizace sběru dat	232
9.5.1	Metody získávání dat	233
9.5.2	Organizace sběru dat	234
9.6	Závěrem	235

10	Výzkum chudoby ve stáří	239
10.1	Úvod	239
10.2	Výzkumný přístup, typ výzkumu, metody	244
10.3	Zdroje a metody získávání dat	245
10.4	Zpracování, analýza a interpretace dat	252
10.5	Závěrem	258
11	Způsoby zvládání chudoby a ohrožení chudobou domácnostmi rodin s nezletilými dětmi	263
11.1	Hlavní výzkumná otázka	263
11.2	Cíl výzkumu	263
11.3	Teoretická východiska zkoumané problematiky	264
11.3.1	Chudoba jako sociální problém	264
11.3.2	Současná situace českých domácností	264
11.3.3	Specifika chudoby v rodině	266
11.3.4	Stav ohrožení chudobou	267
11.3.5	Způsoby zvládání chudoby a ohrožení chudobou	268
11.4	Popis výzkumného problému	275
11.5	Metodologie a organizace výzkumu	276
11.5.1	Fáze přípravy výzkumu	276
11.5.2	Popis konstrukce operacionalizace a tvorby řízeného rozhovoru	277
11.5.3	Předvýzkum	288
11.5.4	Sběr dat	289
11.6	Metody analýzy dat	290
11.7	Interpretace dat, reflexe výsledků	292
11.7.1	Výsledky vztahové analýzy a interpretace	293
11.8	Problémy vyplývající z použité metody	294
	SUMMARY	299